

מקורות לעיון במס' יבמות: פרק הבא על יבמות

דף ז

מ. זילברמן

מרחשון תשע"ב

(נה:): **הכנסת זרע שלא ע"י ביאה.** איתא בגמ' אמר רבא למה לי דכתב רחמנא שכבת זרע בשפחה חרופה שכבת זרע באשת איש שכבת זרע בסוטה דשפחה חרופה כדאמרן דאשת איש פרט למשמש מת הניחא למאן דאמר משמש מת בעריות פטור אלא למ"ד חייב מאי איכא למימר אלא פרט למשמש מתה דסד"א הואיל לאחר מיתה נמי איקרי שארו אימא ליחייב עלה באשת איש קמ"ל, ע"כ. הרי לדברי הגמ' אתי קרא ואל אשת עמיתך לא תתן שכבתך לזרע לטמאה בה (ויקרא יח, כ) או למעט משמש מת או למעט משמש מתה.

ברמב"ן על התורה שם כתב, "ואפשר שאמר לזרע להזכיר טעם האיסור כי לא יודע הזרע למי הוא ויבאו משה תועבות גדולות ורעות לשניהם". ותוך הדברים במחלוקת הגרמ"פ (אג"מ אה"ע ח"א סי' י וסי' עא וח"ב סי' יא) והאדמו"ר מסאטמר (נדפס לראשונה בחוברת המאור שנה טו חוברת ט מנחם אב תשכ"ד) באשה שזרק הרופא במעיה זרע של איש אחר אם נאסרה לבעלה ואם יש חשש בהולד, שהגרמ"פ יצא להתירה דאין ממזרות אלא ע"י ביאה האסורה, דנו על דברי הרמב"ן האלו. דהאדמו"ר מסאטמר כתב דמבורר מדברי הרמב"ן דעיקר האיסור הוא ע"י הזרע ולא ע"י הביאה. והוסיף דכיון דמדברי הרמב"ן דהכתוב השתמשה בתיבת זרע ללמד שעיקר האיסור מחמת הזרע יוצא דהטעם מפורש בקרא ובכה"ג דרשינן טעמא דקרא. ובכך יש איסור בהכנסת זרע אף שלא ע"י ביאה.

אך באג"מ (אה"ע ח"ב סי' יא) ודברות משה סוף כתובות תשובה א אות יג ותשובה ב אות ד) דחה דברי האדמו"ר מסאטמר דאין כוונת הרמב"ן בפירושו על התורה לדינא, דא"כ זה נגד הגמ' בסוגיין שהביאה קרא דזרע לדרשה אחרת. והרי הרמב"ן בעצמו הביא דרשה זו בוסף פירושו שם. והוסיף דראי' דהרמב"ן לא כתב דבריו להלכה מהא דאף לגבי שפחה חרופה כתב דטעם האיסור בעבור שלא ילד זרע מהשפחה, וזה אינו, דלהלכה חייב בגמר ביאה כדרכה אף בלא הוצאת זרע, וגם חייב אף על שפחה ארופה עקרה ואילונית. ואפ"ל אם נניח שהרמב"ן כן כתב דבריו להלכה עדיין אין לאסור מכח זה הכנסת זרע בלא ביאה, דלשון הקרא הוא לא תתן שכבתך, ועל הכנסת זרע בלא ביאה לא שייך לשון שכבתך. והוסיף הגרמ"פ ד"לולא דמסתפינא" ה"א אומר דאין זה מדברי הרמב"ן אלא איזה תלמיד טועה כתב כן. [וראה ספר קול רם על התורה להרב אברהם שלמה פישעליס שכתב בשם הגרמ"פ לגבי דברי הרמב"ן בפרשת לך על חטא אברהם אבינו, "והא שפירש הרמב"ן שיציאתו מן הארץ שנצטוה עליו בתחילה מפני הרעב עון אשר חטא, לא שייך לומר שזה מדברי הרמב"ן אלא איש אחר אמר את זה ובאמת לא נכון הוא, שהרי הקב"ה רצה שיעזוב כנען"]. וראה עוד מ"מ בנושא בשו"ת יביע אומר ח"ח אה"ע סי' כא.

(סא). **קברי עכו"ם.** פשטות מסקנת הגמ' דקברי עכו"ם אינם מטמאים באהל אבל מטמאים במשא ומגע. וכן פסק הרמב"ם (פ"א טומאת מת הי"ב-ה"ג), "אחד המת מישראל או מן העכו"ם מטמא במגע ובמשא. ואין העכו"ם מטמא באהל ודבר זה קבלה הוא והרי הוא אומר במלחמת מדין כל נוגע בחלל ולא הזכיר שם אהל וכן העכו"ם אינו נעשה טמא מת אלא עכו"ם שנגע במת או נשאו או אהיל עליו הרי הוא כמי שלא נגע הא למה זה דומה לבהמה שנגעה במת או אהילה על המת ולא בטומאת המת בלבד אלא בכל הטומאות כולן אין העכו"ם ולא הבהמה מתטמאין בהן". וכן בהל' אבל (פ"ג ה"ג), "ושם ביארנו שאין עכו"ם ב מטמאין באהל ולפיכך קברותיהם טהורים ומותר לכהן ליכנס לשם ולדרוך על קברותיהם ואינו אסור אלא שיגע בטומאה או שישאנה כמו שביארנו שם". וכן הביא הגמ' (פ"ג אבל אות

(ב) בשם היראים. אך התוס' בסוגיין (ד"ה ממגע) כתבו דאין הלכה כסוגיין, דנחלקו בזה התנאים, "וצריכים כהנים ליוזר מקברי עכו"ם".

ולהלכה פסק בשו"ע (יו"ד סי' שעב ס"ב), "קברי עובדי כוכבים נכון ליוזר הכהן מליך עליהם". וברמ"א, "אע"פ שיש מקילין ונכון להחמיר". וראה בדגול מרבבה שחידש שיש לסמוך על ספק ספיקא, דדעת הראב"ד (פ"ה נזירות הי"ז) דבכבר טמא שוב אינו מוזהר על הטומאה, ולדבריו כהנים בזה"ז אינם מוזהרין על הטומאה, וא"כ יש ספק אי קי"ל כהראב"ד ואת"ל דלא קי"ל כהראב"ד אפשר דאין קברי עכו"ם מטמאים באהל. ובפ"ת (סק"ט) כתב דאין מוחין על מי שסומך על הדגול מרבבה להקל.

עיקר תוס' פרק הבא על יבמתו

- (נג:) ולא חילק, שאנסוה, אין אונס עד וא"ת (נד.)
- (נד.) ישן
- (נה:) אשה לבעלה, לאחר מיתה
- (נו.) מן הנשואין, מת
- (נז:) מן האירוסין
- (נז:) רב אמר, אמר שמואל, וחייבין (נח.) שומרת יבם, ונקה
- (נח:) דהא, רב פפא
- (נט.) הא, פרט, אלא
- (ס.) שאינו, גילף
- (ס:) בראויה, סימן
- (סא.) ממגע, אין זונה, שנבעלה
- (סא:) כל ביאה, וכן, פנוי, נ"מ
- (סב.) דכתיב, ר' יוחנן, בני פריה, דלאו, הכל מודים
- (סב:) חייב, סמוך, והנושא
- (סג.) שאין
- (סד.) יוציא, וליף
- (סה.) נישאת, תצא

עיקר תוס' פרק אלמנה לכהן גדול

- (סו:) כרשיני, לא יאכילנה
- (סז.) פוסל
- (סז:) אין חוששין, קנין כספו עד ואין להקשות
- (סח.) קניא ליה, רישא
- (סח:) עכו"ם קמא
- (סט.) והמפתה, לא פוסלין
- (סט:) בזנות, א"ל
- (ע.) אבל